

วิธีการมีส่วนร่วมของจังหวัดและกระบวนการทำงานของอาจารย์ที่ปรึกษา

จังหวัดศรีสะเกษได้มีคำสั่งที่ 2087/2550 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2550 แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมระดับจังหวัด ประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษเป็นประธาน รองผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษเป็นรองประธาน และหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด รวมทั้งนายอำเภอปะเหลียนเป็นกรรมการ และคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานประกอบด้วยข้าราชการของจังหวัด ที่ผ่านการอบรมที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสถาบันพระปกเกล้าฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้นำและตัวแทนประชาชนในพื้นที่รวม 27 คน รายละเอียดคำสั่ง ได้เสนอไว้ในภาคผนวก ก

ที่ประชุมของบุคลากรจังหวัดที่ได้ผ่านการอบรมของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสถาบันพระปกเกล้าฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เชิญคณะอาจารย์ที่ปรึกษาเข้าร่วมประชุม และได้ตกลงจะเลือกพื้นที่บ้านหงส์ตาร ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน เป็นพื้นที่ดำเนินโครงการ

ชื่อบ้านหงส์ตาร มาจากภาษามลายู ดันbung-เสตาร แปลว่า แหล่มมะปราง Tanjong แปลว่า แหล่ม คือพื้นที่ที่ยืนลงไปใต้น้ำ Setar แปลว่ามะปราง เป็นพืชยืนต้นประเภทมะปริง เดิมเขียนต้นหงส์ตาร หรือหงส์ตาร ไม่มี ร์ แต่หลังจากมีการสำรวจสำมะโนครัว เมื่อปี พ.ศ. 2478 แล้ว พนักงานสำรวจขณะนั้นได้เขียนเป็นหงส์ตาร จึงใช้มาจนถึงปัจจุบัน

บ้านหงส์ตาร ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 2 ตำบลท่าข้าม มีครัวเรือน 213 ครัวเรือน ประชากรรวม 812 คน จำแนกเป็นหญิง 421 และชาย 391 (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม, 2550, หน้า 11-12)

จากการลงพื้นที่ระดมความเห็นของประชาชน จึงได้แนวคิดว่าจะจัดทำโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. หงส์ตารเป็นชุมชนเก่าแก่ มีสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่หลากหลาย อาทิ พิพิธภัณฑสถานของนางคันทัน ท่วมบุญฤทธิ์ ศาลเจ้าทวดโต๊ะสีปูโต๊ะ รูปปั้นทวดโต๊ะแหลม ค่านสุลการตันหงส์ตาร ค่านภานี ท่าเรือโต๊ะกา วัดพิบูลเรือง โรงพระร้อยแก้ว นาหินแตก เป็นต้น
2. หงส์ตาร เป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่หลากหลาย เช่น ศาสนา อาหารการกิน และภาษาพูด เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีทั้งคนไทยเดิม คนที่อพยพมาจากมลายู และคนที่อพยพมาจากประเทศจีน
3. ในหมู่ที่ 4 บ้านหงส์ตาร ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จะมีลักษณะภูมิประเทศเป็นแหลม เรียกแหลมหงส์ตาร เป็นแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะเป็นแหลมหินยื่นลงไปใต้น้ำ ทางทิศตะวันตก ห่างออกไปในทะเลประมาณ 5 กิโลเมตร เป็นเกาะสุกร และ แหลมตะเสะ พื้นน้ำหน้า

แหลมของสตาตาร์จึงมีลักษณะเป็นอ่าว ทางราชการ โดยกรมประมง ๘. สร้างสะพานทำเทียบเรือยื่นลงไป
อ่าวเกือบ 200 เมตร ในบางครั้งที่บริเวณปลายสะพานจะมีปลาโลมาฝูงใหญ่มาปรากฏให้เห็น

4. ขณะนี้ เริ่มมีนักท่องเที่ยวเดินทาง ไปศึกษาประวัติศาสตร์ของบ้านหงสตาตาร์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ
และผู้รู้ในพื้นที่ก็ได้รวบรวมข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนไว้แล้วในระดับหนึ่ง

5. โครงการนี้จะสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามที่กำหนดไว้ว่า
“มีคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมดี ทรัพยากรธรรมชาติมีความสมบูรณ์ เพิ่มพูนการศึกษา อนุรักษ์
โบราณสถานล้ำค่า พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและเศรษฐกิจมั่นคง” และยุทธศาสตร์ที่ 3
“ยุทธศาสตร์การพัฒนาทางการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และ โบราณสถาน” และ ยุทธศาสตร์ที่ 4
“ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว”

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการขับเคลื่อนของจังหวัดร่วมกับผู้นำกลุ่ม องค์กรใน
พื้นที่ จึงเห็นควร ให้จัดทำโครงการจัดการความรู้ประวัติศาสตร์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรม บ้านหงสตาตาร์ ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการความรู้ประวัติศาสตร์ชุมชน
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านหงสตาตาร์ ตำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง
2. เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการตามคำรับรองปฏิบัตินโยบาย ประจำปีงบประมาณ 2551 ใน
มิติที่ 2 ด้านคุณภาพการให้บริการ ตัวชี้วัดที่ 6 ระดับความสำเร็จในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามา
มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัตินโยบาย
3. เพื่อสร้างชุมชนต้นแบบในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

กลุ่มเป้าหมายโครงการ

1. ประชาชน ผู้นำ กลุ่ม องค์กร เครือข่าย บ้านหงสตาตาร์ ประกอบด้วยหมู่ที่ 2, 3, 4, และ 7
เข้ามามีส่วนร่วม อย่างน้อยร้อยละ 70
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ และภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องเข้ามามี
ส่วนร่วม อย่างน้อย 10 หน่วยงาน
3. กลุ่มชุมชนในพื้นที่ ซึ่งได้รับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ เพื่อเป็นภาคีเทศก์ สามารถ
ให้บริการข้อมูลทางประวัติศาสตร์แก่นักท่องเที่ยวผู้สนใจ จำนวน 30 คน

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

1. ประชาชน ผู้นำ กลุ่ม องค์กร เครือข่าย บ้านหยงสตาร์มีส่วนร่วมในการจัดการความรู้ วิทยาศาสตร์ชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม บ้านหยงสตาร์ด้วยตนเอง
2. มีแผนการจัดการความรู้วิทยาศาสตร์ชุมชน พร้อมทั้งนำกิจกรรมในแผนการจัดการความรู้มาใช้ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว
3. มีชุมชนต้นแบบในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เพื่อเป็นแม่แบบในการศึกษาเรียนรู้ (Best Practice) เพื่อการขยายผลการดำเนินการในจังหวัดครั้งต่อไป

วิธีการดำเนินการ

1. คัดเลือกพื้นที่ดำเนินการ
2. คัดเลือกประเด็นในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนบ้านหยงสตาร์และภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง (ประเด็นการจัดการความรู้วิทยาศาสตร์ชุมชนเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์)
3. จัดทำข้อเสนอโครงการการจัดการความรู้วิทยาศาสตร์ชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านหยงสตาร์ ดำบลท่าข้าม อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง
4. นำแกนนำบ้านหยงสตาร์ จำนวน 10 ราย ทัศนศึกษาดูงานหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (บ้านคีรีวง ต.คีรีวง อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช)
5. จัดทำแผนการจัดการความรู้วิทยาศาสตร์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
6. ดำเนินการตามแผนการจัดการความรู้วิทยาศาสตร์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
7. ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการจัดการความรู้วิทยาศาสตร์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
8. ทบทวนผลการประเมิน
9. จัดทำรายงาน/นำเสนอผลเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดตรัง สถาบันพระปกเกล้า และสำนักงาน ก.พ.ร.
10. เผยแพร่ผลการดำเนินงานผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ เว็บไซต์ แผ่นพับ ฯลฯ

ระยะเวลาดำเนินการ

1 พฤศจิกายน 2550 – 31 มีนาคม 2551

รายละเอียดโครงการ ได้เสนอไว้ในภาคผนวก ข.

กระบวนการทำงานของอาจารย์ที่ปรึกษา

กระบวนการทำงานของอาจารย์ที่ปรึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เขตการศึกษาตรัง ได้เริ่มดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1. ขั้นการเตรียมความพร้อม

1.1 หลังจากตัวแทนอาจารย์ได้เข้ารับการอบรมจากส่วนกลางในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบราชการ Public Participation ณ กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 4-5 มิถุนายน 2550 แล้ว ได้กลับมาจัดตั้งคณะอาจารย์ที่ปรึกษาประจำจังหวัด และจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเตรียมความพร้อมเรื่อง เทคนิคการเก็บข้อมูลภาคสนาม ในงานวิจัย ในวันที่ 28 และ 31 สิงหาคม 2550 และ จัดเตรียมตัวแทนเข้ารับการอบรมหลักสูตรการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.2 ตัวแทนอาจารย์ที่ปรึกษาจังหวัดเข้ารับการอบรมที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี วันที่ 10-12 กันยายน 2550 และกลับมาขยายความรู้แก่อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ร่วมคณะของจังหวัด

2. ขั้นปฏิบัติการ

คณะอาจารย์ที่ปรึกษาของจังหวัด ได้ประชุมและกำหนดแผนการปฏิบัติงาน ดังนี้

2.1 วิธีการประเมินของอาจารย์ที่ปรึกษา

- 1) ลงพื้นที่เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนิน โครงการ ตามกรอบวัตถุประสงค์และแผนการดำเนินงานที่ระบุไว้ในเอกสาร โครงการ
- 2) ลงพื้นที่ร่วมกับจังหวัดเพื่อเก็บข้อมูลจากชาวบ้านในพื้นที่ โดยอาศัยวิธีการ สัมภาษณ์ และการสอบถาม
- 3) ร่วมประชุมและสังเกตการณ์การประชุมของคณะกรรมการขับเคลื่อน
- 4) ใช้แบบประเมินตามตัวชี้วัดที่กำหนดโดยสถาบันพระปกเกล้า

2.2 ตารางปฏิบัติงานของคณะอาจารย์ที่ปรึกษา

ตาราง 3-1 ตารางปฏิบัติงานของคณะอาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรม และผลที่ได้รับ

ครั้งที่	วันเดือนปี	กิจกรรม	ผลที่ได้รับ
1	28,31 ส.ค. 50	เตรียมความพร้อมทีมนักวิจัย จัดโครงการฝึกทักษะการเก็บข้อมูลภาคสนามในงานวิจัย	หัวหน้าคณะที่ปรึกษา และคณะอาจารย์มีความเข้าใจและพร้อมในการดำเนินโครงการ
2	10 ต.ค. 50	ประสานจังหวัดขอทราบข้อมูลการดำเนินงาน	จังหวัดยังไม่ได้เริ่มดำเนินการ เนื่องจากยังมีภารกิจเรื่องงบประมาณที่ค้างอยู่
3	24 ต.ค. 50	ติดตาม กระตุ้นจังหวัดในการทำข้อเสนอโครงการ	ทราบว่าจังหวัดกำลังจะเชิญประชุมผู้ที่ไปรับการอบรมที่สุราษฎร์ธานี

ครั้งที่	วันเดือนปี	กิจกรรม	ผลที่ได้รับ
4	31 ต.ค. 50	ประชุมร่วมกับจังหวัด ณ ห้องประชุมเล็ก 2 ชั้น 5 ศาลากลางจังหวัดครั้ง	- คณะของจังหวัดและคณะที่ปรึกษาได้ทำความเข้าใจร่วมกัน - ทำความเข้าใจในภารกิจของแต่ละฝ่าย - กำหนดนัดหมายการศึกษาพื้นที่ดำเนินโครงการ
5	5 พ.ย. 50	ลงพื้นที่พบชุมชน ต.ท่าข้าม อ.ปะเหลียน จ.ตรัง	- ศึกษาความเป็นไปได้ในการเลือกพื้นที่ท่าข้าม - ชุมชนรับทราบวัตถุประสงค์ของโครงการฯ - ให้ข้อเสนอเรื่องความสำคัญของโครงการและกระบวนการที่จะต้องดำเนินการ
6	14 พ.ย. 50	ติดตามความคืบหน้าของการจัดทำโครงการ	ไม่มีผู้ใดสามารถให้ข้อมูลได้ ทั้งสำนักงานจังหวัด ฝ่ายปกครอง ฝ่ายพัฒนาชุมชนไม่สามารถติดต่อได้
7	20 พ.ย. 50	คณะอาจารย์ที่ปรึกษาได้รับร่างโครงการ	จังหวัดส่งข้อเสนอ โครงการครั้งที่ 1
8	22 พ.ย. 50	คณะอาจารย์ที่ปรึกษาหารือและให้ความเห็นเรื่องข้อเสนอโครงการของจังหวัด	ส่งความเห็นในการปรับปรุงข้อเสนอโครงการของจังหวัด
9	27 พ.ย. 50	ประชุมร่วมกับคณะกรรมการของจังหวัดพิจารณาปรับข้อเสนอโครงการ ที่สำนักงานพัฒนาชุมชน ศาลากลางจังหวัดครั้ง	คณะกรรมการจังหวัดรับข้อเสนอแนะไปพิจารณา
10	30 พ.ย. 50	คณะอาจารย์ประชุมพิจารณาข้อเสนอโครงการ ครั้งที่ 2 และให้ข้อเสนอแนะข้อเสนอโครงการ	คณะกรรมการจังหวัดรับข้อเสนอแนะไปพิจารณา
11	7 ธ.ค. 50	ร่วมหารือปรับข้อเสนอโครงการ ครั้งสุดท้าย	ได้ข้อเสนอโครงการพร้อมนำเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัดลงนามวันที่ 12 ธันวาคม 2550
12	3 ม.ค. 51	ประชุมคณะอาจารย์ที่ปรึกษาหารือหาแนวทางในการติดตามประเมินโครงการ	ได้แผน กรอบการทำงานติดตามและประเมินของคณะอาจารย์ที่ปรึกษา
13	14 ม.ค. 51	ประชุมคณะอาจารย์ที่ปรึกษา	คณะอาจารย์ที่ปรึกษาและเปลี่ยนความคิดเห็นและได้ข้อตกลง แนวทางการประเมินโครงการ วิธีการรวบรวมหลักฐาน และการจัดทำรายงาน
14	16 ม.ค. 51	ลงพื้นที่สังเกตการณ์การประชุม ณ ต.ท่าข้าม อ.ปะเหลียน จ.ตรัง	ได้เห็นกระบวนการประชุม และการเตรียมการไปศึกษาดูงาน

ครั้งที่	วันเดือนปี	กิจกรรม	ผลที่ได้รับ
15	4 ก.พ. 51	ร่วมสัมมนาองค์คณะกรรมการระดับจังหวัด อาทิ สำนักจัดหางาน สำนักวัฒนธรรม พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประชาสัมพันธ์จังหวัด	ส่วนมากหัวหน้าสำนักงานจะมอบให้ผู้ปฏิบัติ การเข้าร่วมแทน ..แล้วรายงานผล ทั้งนี้หัวหน้า สำนักงานจะให้ความสำคัญตามหน้าที่แต่ไม่ได้ เข้าถึงกระบวนการการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง
16	28 ก.พ.51	ลงพื้นที่ประเมินการมีส่วนร่วมของ ชุมชน โดยการสัมมนาองค์คณะกรรมการ ขับเคลื่อนภาคประชาชน อาทิ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหยงสตาร์ กลุ่มOTOP กลุ่มhome stay	ทราบผลการดำเนินการในพื้นที่ ปัญหา กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ข้อคิดเห็น ของชุมชน และทราบว่าชุมชนมีความตั้งใจที่จะ มีส่วนร่วมใน โครงการอย่างจริงจัง
17	6 มี.ค. 51	ร่วมสัมมนาองค์คณะกรรมการระดับจังหวัด ครั้งที่ 2 อาทิ พัฒนาการชุมชน สำนักงาน จังหวัด	พัฒนาชุมชนและสำนักงานจังหวัด ให้เสนอ โครงการที่เสนอ โดยชุมชนที่ขอของบุคลากร อยู่ดีมีสุข อบจ.ตรัง แรงงานจังหวัด อบต.ท่าข้าม และจังหวัดตรัง
18	18 มี.ค. 51	ลงพื้นที่ประเมินการมีส่วนร่วมของ ชุมชน ครั้งที่ 2 โดยการสัมมนาบุคคล ในพื้นที่ อาทิ ชาวบ้านทั่วไป ปลัดอบต. กำนันตำบลท่าข้าม พัฒนาการตำบล	หน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญและเข้าร่วม กิจกรรมการประชุมและเห็นชอบจะให้การ สนับสนุนงบประมาณแก่โครงการต่อเนื่อง อาทิ อบต.ท่าข้าม สำนักงานแรงงาน เป็นต้น แต่ ทั้งนี้ ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่ามีการ ดังกล่าวกำลังดำเนินการในพื้นที่
19	24 – 30 มี.ค. 51	คณะอาจารย์ที่ปรึกษาจัดทำรายงานฉบับ สมบูรณ์เพื่อจัดส่งสถาบันพระปกเกล้า	รายงานฉบับสมบูรณ์